

TROBALLA D'UN PALET DE RIERA PINTAT A LA COVA DEL FILADOR (MARGALEF DE MONTSANT, PRIORAT, TARRAGONA)

JOSEP M.^a FULLOLA I PERICOT
MARIA ADSERIAS I SANS

Aquesta nota vol ser la primera notícia de la troballa d'un palet de riera pintat durant els treballs d'excavació de l'abric del Filador (Margalef de Montsant, Priorat, Tarragona) l'estiu de 1982. Volem que *Pyrenae*, la revista del nostre Institut d'Arqueologia i Prehistòria, organisme que d'altra banda inclou la nostra tasca de camp dins de la seva programació, sigui la primera en tenir aquesta nova. Si bé una primera fotografia ja ha aparegut al catàleg de l'exposició «L'Arqueologia catalana, avui» (pàg. 30), això no resta actualitat a les dades inicials que oferirem.

Una bona part dels treballs de la campanya de 1982 al Filador va haver de centrar-se en l'aixecament d'un estrat d'aport torrencial que trencava l'estratigrafia a la zona sud-est de l'abric. De sud-est a nord-oest la potència d'aquest estrat torrencial disminueix fins a perdre's entre les zones 9 i 10 (veure plànol a Cebrià, Fullola, Garcia-Arguelles, Gràcia i Millan, 1981, entre pàgs. 40 i 41). A l'article esmentat l'estrat que ens ocupa apareix amb el número 4 a la columna de la pàgina 43; tanmateix aquesta darrera campanya s'ha fet una reestructuració, atribuint a l'estrat torrencial la lletra T. Aquest aport prové de les barrancades laterals que s'obren sobre la vall principal del Montsant, que funcionarien torrencialment en determinades ocasions. Durant una d'aquestes, el sediment del Filador quedà afectat en bona part a l'actuar sobre els assentaments humans prehistòrics allà dipositats.

A pesar de que l'estrat T semblava que havia de ser totalment estèril, vam portar els treballs amb cura per si havia quedat dins de la matriu pedregosa del torrencial quelcom provinent de l'estrat immediatament inferior, sobre el qual s'havia assentat la torrentada. Gràcies a aquestes precaucions, el 13 de juliol, al quadre 7 D, que limita amb la paret del fons, van ser identificades unes taques vermelloses a un palet de riera, arrodonit i esberlat per una de les seves

cares. Un primer treball de neteja, molt acurat, va permetre de descobrir sis línies vermelles; quatre marcaven la cara que en direm superior i s'extenien en sentit longitudinal, juntant-se als extrems; una cinquena ratlla seguia la vora del palet, l'espai d'unió entre les dues cares; i finalment l'arrencament d'una sisena línia s'endevinava al costat de la fractura i podia seguir-se amb molta dificultat per la vora d'aquesta fractura (fig. 1).

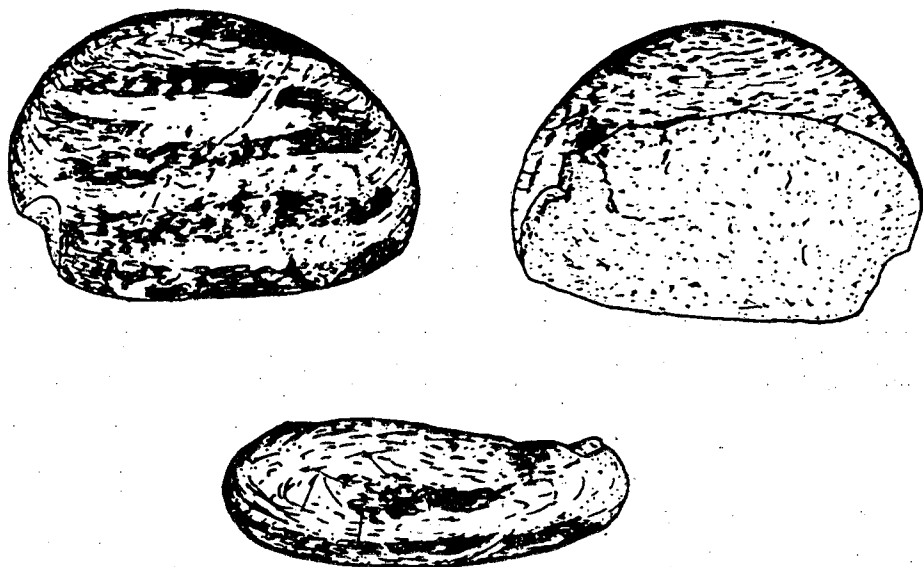


Fig. 1. — Palet pintat de la cova del Filador.

En una primera observació feta a la lupa binocular, en col·laboració amb el senyor Eduard Porta, al qual li agraïm el seu interès en el tema, i la seva inestimable ajuda, s'ha pogut establir que la pintura és de molt bona qualitat, molt ben desfeta i sense grumolls. El traç es va fer amb pinzell o element similar, pelut, per les marques encara molt ben apreciables. El color és el vermell, provinent sens dubte dels productes colorants locals, trobats també durant l'excavació; el fons del palet no conserva els tons naturals, sinó que sembla apreciar-se una mena de preparació vermellosa com a base de la pintura de les ratlles pròpiament dites.

El palet és de matèria calcària i va ser seleccionat d'entre els que portava el riu Montsant, que corria al peu mateix de l'abric del Filador.

El lloc de troballa, a una fondària de 20 cm. per sota del nivell zero de l'abric i molt a prop del nivell fèrtil inferior, fa pensar que el

palet deu procedir d'aquest nivell i que fou incorporat a l'estrat T per la força de la riuada. Aquest fet es veu comprovat per algunes altres restes lítiques i òssies, trobades també dins de l'estrat T i pertanyents a l'estrat inferior. Aquest estrat inferior encara no ha estat excavat, i serà el 4, però els parallelismes amb l'estratigrafia que proposa Vilaseca (Vilaseca, 1953) són grans i podem afirmar sense gairebé cap dubte que ens trobem en un moment epipaleolític.

Donada la premura d'aquesta notícia no podem encara realitzar massa comparacions. Podem dir que és el primer exemplar de palet de riera pintat de Catalunya i que a la península tan sols en tenim alguns, i de menys qualitat, a Astúries. El pensar en l'Azilià resulta normal, encara que els motius són un xic diferents, més difuminats i grossos els azilians, mentre que els del Filador semblen més concrets, més «dibuixats» i no tant «tacats». D'altra banda, a Itàlia, i amb cronologia mesolítica, tenim alguns palets pintats que ofereixen potser uns paral·lels estilístics més clars. De totes maneres, serveixi aquesta nota com a primera comunicació de l'existència d'aquesta peça, de moment única, i que serà objecte d'una publicació més detinguda en el moment oportú.

Barcelona, novembre de 1982

BIBLIOGRAFIA

- CEBRIÀ, A.; FULLOLA, J. M.; GARCIA-ARGÜELLES, P.; GRÀCIA, V., i MILLAN, M. (1981), *Avancé al estudio de los asentamientos con cerámica del Filador (Margalef de Montsant, Priorat, Tarragona)*, a *Saguntum*, n.º 16, Acadèmia de Geografia i Història, Universitat de València, pàgs. 37-61, València.
- VILASECA, S. (1953), *Las industrias del sílex tarraconenses*, ed. C.S.I.C., Madrid, 1953.